

Annette Norman
Verksjurist

REMISSVAR

1 (5)

Datum
2008-10-08

Diariernr (åberopas vid korresp)
AD 000-6751-08

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Skyddet för samhällsviktig verksamhet (SOU 2008:50)

Sammanfattning

Säkerhetspolisen som i allt väsentligt instämmer i utredningens förslag lämnar följande synpunkter.

Säkerhetspolisen anser att skyddsvakter ska placeras i säkerhetsklass och att detta ska regleras i säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Bestämmelsen i 5 § 1 p bör utvidgas till att gälla även statschefens familjs residens och bostäder samt statsråds bostäder. I punkt 3 bör området finansiella system och livsmedelsförsörjning läggas till.

Det bör åligga den som äger disponerar eller annars nyttjar ett skyddsobjekt att utse en säkerhetsskyddschef som ansvarar för säkerhetsskyddet.

Allmänt

Säkerhetspolisen delar utredningens uppfattning att skyddslagstiftningen inte löser alla problem kring samhällets sårbarhet men att systemet med skyddsobjekt ändå fyller en viss funktion när det gäller det fysiska tillträdesskyddet. Förslaget till moderniserad reglering för samhällsviktiga anläggningar kommer därför endast att få en begränsad betydelse. Utredningen har också avgränsat sitt uppdrag och valt att inte gå djupare in i frågor som berör dataintrång i skyddsobjekten.

Enligt Säkerhetspolisens mening kan man emellertid inte bortse från det ökande beroendet av informationsteknik i den samhällsviktiga verksamheten och de sårbarheter och risker som

Datum
2008-10-08

Diarienum
AD 000-6751-08

informationstekniken kan innebära. Vissa viktiga samhällsfunktioner kan skadas allvarligt eller slås ut via angrepp mot den informationsteknik som styr dessa funktioner. Ett skydd mot obehörig åtkomst till informationssystem är i bland minst lika viktigt som det fysiska tillträdesskyddet. Dessutom växer system för fysisk säkerhet ihop med IT-system vilket leder till att man måste ha ett integrerat skydd som beaktar fysisk säkerhet, informationssäkerhet (vilket inkluderar IT-säkerhet) samt skyddet mot insiders. I detta sammanhang vill Säkerhetspolisen också peka på att det är tillgänglighet och riktighet hos information snarare än att hålla information hemlig som blir allt viktigare, vilket får konsekvenser i arbetet med informationssäkerhet.

Säkerhetspolisen är därför tveksam till om institutet extra skyddsåtgärder är tillräckligt. Det är angeläget att se över närliggande lagstiftning såsom brottsbalkens bestämmelser om allvarliga angrepp mot IT-system som är vitala för samhällsviktiga verksamheter samt säkerhetsskyddslagstiftningen för att kunna ge dessa verksamheter ett adekvat skydd.

Säkerhetspolisen anser också att det bör övervägas om byggnader, andra anläggningar eller områden som används eller är avsedda för livsmedelsförsörjning ska kunna beslutas som skyddsobjekt.

Författningsförslag

Det bör övervägas om begreppen poliser och polis bör bytas ut mot polisman, t.ex. 10, 19 §§ i förslag till skyddslag.

Säkerhetspolisen föreslår att 27 § i skyddslagen får följande lydelse. Den som äger, disponerar eller annars nyttjar ett skyddsobjekt *ska utse en säkerhetskyddschef som svarar för att objektet bevakas och för de extra skyddsåtgärder som föreskrivs samt för att upplysning om beslutet om skyddsobjekt lämnas genom tydlig skyltning eller på annat sätt.*

Säkerhetspolisen anser att andra stycket i 31 § bör utgå eftersom ett beslut om återkallande är slutligt. Den myndighet som fattat beslutet har möjlighet att ompröva detta enligt 27 § förvaltningslagen.

Bestämmelserna om överklagande bör inledas med en bestämmelse om att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte något annat anges i beslutet.

33 § första stycket bör kompletteras med en möjlighet att överklaga beslut i fråga om återkallande av godkännandet som skyddsvakt.

Det bör klargöras vem som avses med polisen i 4 § förslag till skyddsförordning.

Avbildningsförbud

Datum
2008-10-08

Diariernr
AD 000-6751-08

Säkerhetspolisen ifrågasätter om förbudet mot avbildning är av något värde i dag. Regeringen konstaterade i prop. 2006/07:116 att teknikutvecklingen inneburit att det möjligt att inhämta detaljerad information från satelliter. Vidare finns, som utredningen också nämnt i betänkandet, tjänster på Internet där landskapsinformation inklusive skyddsobjekt finns tillgängliga. Vid den fortsatta beredningen i regeringskansliet bör klarläggas behovet av ett avbildningsförbud och om det rent praktiskt går att upprätthålla. Eftersom förbudet är förenat med straffansvar bör det t.ex. klart framgå av lagtexten om exempelvis flygfotografering och informationsinhämtning via satelliter omfattas av förbudet.

Avsnitt 6 Utgångspunkter

Utredningen konstaterar att allt fler icke-statliga och icke-kommunala aktörer kommer att vara ansvariga för verksamheter som har samhällsviktiga funktioner i samhället. I många fall omfattas dessa aktörer inte av sekretesslagen (1980:100). Det bör därför förtydligas i t.ex. författningskommentaren att skyddet mot spioneri och röjandet i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret inte nödvändigtvis behöver avse uppgifter omfattas av försvarssekretess enligt 2 kap. 2 § sekretesslagen. Den nuvarande kopplingen till sekretesslagen medför att lagstiftningens ändamål inskränks på ett sätt som inte kan vara avsett.

Avsnitt 8.2 Befintliga skyddsobjekt

Säkerhetspolisen anser att 5 § p.1 bör utvidgas till att även gälla statschefens familjs residens och bostäder samt statsråds bostäder.

Enligt nu gällande rätt kan endast statschefens residens och bostäder samt statsministerns bostäder beslutas som skyddsobjekt. I prop. 1989/90:54 anges att det finns en påtaglig risk för att personer i framträdande ställning utsätts för angrepp av olika slag samt att deras bostäder har en officiell karaktär och lätt kan bli föremål för terroristattacker. Det bör utredas om det inte finns en påtaglig risk att också andra personer än de som räknas upp i bestämmelsen utsätts för angrepp av olika slag. Enskilda statsråd företräder Sverige, deltar i toppmöten och i andra EU- möten. Beroende på vilken fråga mötet avser kan en hög hotbild föreligga avseende den som deltar.

När det gäller statschefen vill Säkerhetspolisen särskilt peka på att detta ämbete utövas enligt bestämmelser i regeringsformen varför det finns anledning att även t.ex. kronprinsessans bostäder kan förklaras som skyddsobjekt med det förstärkta tillträdesskydd som beslutet ger. Även om det i dessa fall inte alltid handlar om en samhällsviktig verksamhet i den bemärkelse som anges i lagen är det ändå en viktig symbolfråga när det gäller samhällets ansvar att slå vakt om och upprätthålla statsskickets grunder.

Avsnitt 8.3.2 Kontanthantering

Säkerhetspolisen är positiv till förslaget att området *Sveriges försörjning med sedlar och mynt* kan utgöra skyddsobjekt och därigenom ges ett förstärkt tillträdesskydd. Säkerhetspolisen anser dock att området har

Datum
2008-10-08

Diarienum
AD 000-6751-08

avgränsats alltför snävt och att det istället bör formuleras som att det inom området *Finansiella system* finns behov av det kvalificerade skydd som skyddslagstiftningen kan ge.

Säkerhetspolisen anser att det finansiella systemet som består av banker och andra företag, marknadsplatser, viktiga finansiella IT-system och infrastrukturer är att anse som samhällsviktigt. Det finansiella systemet ska vara stabilt eftersom det fyller en rad funktioner som är grundläggande för samhället. Skulle systemet drabbas av en allvarlig störning kan kostnaderna och konsekvenserna för samhället bli mycket stora.

Avsnitt 8.4 Särskilt om fordon som skyddsobjekt

Säkerhetspolisen delar utredningens uppfattning att det vare sig är påkallat eller lämpligt att skapa en möjlighet att förklara fordon som används som penningtransport som skyddsobjekt enligt skyddslagen. Enligt Säkerhetspolisen gäller detta för militära fordon när det gäller persontransporter eftersom det i betänkandet inte getts någon motivering eller exempel på hur de åtgärder som kan vidtas enligt skyddslagen skulle kunna tillämpas i dessa fall. Det saknar, enligt Säkerhetspolisens mening, betydelse om fordonet är civilt eller militärt när det gäller transporter av utsatta personer.

Avsnitt 12.2.3 Institutet extra skyddsåtgärder

Det bör i det fortsatta beredningsarbetet klargöras vem som har kostnadsansvaret för dessa åtgärder. Åtgärderna bör också närmare beskrivas.

I detta sammanhang bör också övervägas om bestämmelsen kan kompletteras med en möjlighet för polisen att kunna besluta om extra åtgärder i samband med t.ex. internationella konferenser och toppmöten avseende byggnader och anläggningar som under en begränsad tid behöver förstärkt tillträdesskydd utan att vara skyddsobjekt.

Avsnitt 12.3 Godkännande som skyddsvakt m.m.

För att bli godkänd som skyddsvakt föreslås att denne ska prövas med avseende på laglydnad, medborgerlig pålitlighet samt lämplighet i övrigt för de uppgifter som följer med skyddsvaktstjänsten. Detta ska ske genom att personen kontrolleras i misstanke- och belastningsregistret av länsstyrelsen genom direktåtkomst. Därutöver ska Säkerhetspolisen hämta uppgifter ur SÄPO-registret och uppgifter som annars behandlas hos Säkerhetspolisen.

Registerkontrolldelegationen beslutar vilka uppgifter som får lämnas ut från SÄPO-registret eller som annars behandlas av Säkerhetspolisen till länsstyrelsen.

Den prövning som ska ske i samband med att en skyddsvakt godkänns är inte att anse som en säkerhetsprövning enligt 11 § säkerhetsskyddslagen och det kan därför ifrågasättas om det är lämpligt att hänvisa till säkerhetsskyddslagen när det gäller prövningen av skyddsvakter. En lämpligare ordning kan vara att föra in

Datum
2008-10-08

Diariernr
AD 000-6751-08

bestämmelser direkt i säkerhetsskyddslagen om att skyddsvakter ska placeras i säkerhetsklass. Jämför reglerna i säkerhetsskyddslagstiftningen om personer som ska kontrollera hamnar och sjöfart. I anställningen som skyddsvakt kommer man att ta del av hemliga uppgifter som rör rikets säkerhet eftersom uppdraget består av att bevaka skyddsobjekt. Med hänsyn härtill borde alla skyddsvakter placeras i säkerhetsklass enligt säkerhetsskyddslagen. En sådan lösning bidrar till att det blir klart för den enskilde vilken prövning som ska ske och hur prövning går till. Hänvisningarna i den föreslagna lagstiftningen är, liksom när det gäller ordningsvakter, otydlig och det är tveksamt om förslaget är förenligt med ändamålen för Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter enligt 32 § polisdatalagen (1998:622).

Detta yttrande har beslutats av chefen för rättssekretariatet Maria Norberg. Kriminalinspektör Lars-Göran Aldaeus, polisintendenten Anders Kassman, kriminalkommissarien Ilkka Hokkanen och kriminalkommissarien Bo Forssberg har deltagit i beredningen av yttrandet. Föredragande har varit verksjuristen Annette Norman.

SÄKERHETSPOLISEN

Maria Norberg

Annette Norman